

Anonim Halk Edebiyatı

- ✓ Kim tarafından söylendiği bilimeyen, halkın ortak malı sayılan ürünlerin oluşturduğu edebiyat koludur.
- ✓ Sözlü geleneğe dayanır, halk dilinde söylenir.
- ✓ Anonim halk edebiyatı ürünlerini; mani, ninni, türkü, destan, tekerleme, bilmece, masal, karagöz, orta oyunu, meddahlık atasözü olarak sıralayabiliriz. Bu ürünlerde ölüm, aşk, hasret, yigittik gibi tüm insanlığı ilgilendiren konular işlenir.
- ✓ Nazım birimi dördüktür.

Anonim Halk Edebiyatının Nazım Şekilleri

Mani

- » Maniler hecenin yedili kalıbı ile söylenir. Bir dördüktür.
- » Uyak düzeni aaxa şeklindedir.
- » Manide ilk iki dize, asıl maksadı anlatan son iki dizeden ayrılır. İlk dizeler doldurmadır. Asıl konu son iki dizededir.
- » Konu sınırlaması yoktur. Aşk, toplumsal olaylar, ölüm, yigittik, evlat sevgisi... Maniler biçim bakımından değişik edlar alır.

Mani Türleri

Düz
Mani

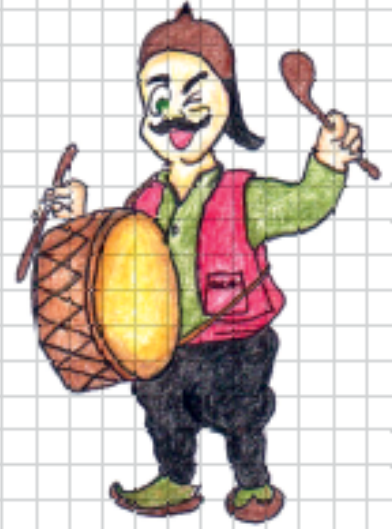
Kesik
Mani

Artık
Mani

Değiş

Düz Mani: 7'li hece ölçüsüyle söylenir.

- » Dört mısradan oluşur.
- » "aaxa" şeklinde kafiyeleşir.
- » Maninin en yaygın şeklidir.
- » Bu tarz manilere tam mani de denir.
- » İlk iki dizesi doldurma olan manilerdir.

ÖRNEK

Keten gömlek giyemem 7
El sözüne uyamam 7
Bir dilbere kut oldum 7
Fakat adın diyemem 7

aaxa

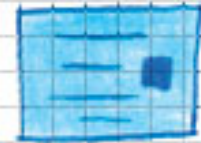
Kesik Mani: Birinci dizenin hece sayısı yediden azdır.

- » Dizeleri cinaslı kafiye ile kurulur.
- » Kesik manilerde anlam birimi beyittir.
- » Kafiyesi birinci dize oluşturur.
- » Her beyitin anlamca diğer beyitlerle bir ilgisi yoktur.
- » Anıdan bir beyit çıkarılıncaya maninin yapısında ve anlamında bir bozukluk meydana gelmez.

ÖRNEK

Almadan 3
 Kokun alalım almadan 7
 Bir de yüzün göreyim 7
 Tanrı carım almadan 7

aaxa

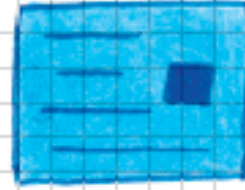
Artık Mani: Düz maninin sonuna aynı kafiyeyle iki dize daha eklenerek söylenen manilerdir.

- » Yedekli maniyeye artık mani de denir.
- » Cinaslı uyak kullanılmaz birinci dizeleri anlamlıdır.

ÖRNEK

Ne viran çeşme imiş 7
 Su içecek taşı yok 7
 Yıkıldı viran gönlüm 7
 Yapacak ustası yok 7
 Artık { Su vefasız dünyanın 7
 Hacı var ortası yok 7

axaxa
 xaxa

Değiş: İki kişinin karşılıklı olarak söyledikleri manilerdir.

➤ Sözü cevaplı biçimde düzenlenir.

ÖRNEK

Adile - Adilem sen neçarsın
 İnci mercan saçarsın
 Dünya deniz olunca
 Gülüm nere kaçarsın

Adile - Ağam derim neçarsın
 İnci mercan saçarım
 Dünya deniz olunca
 Ben kuş olup uçarım

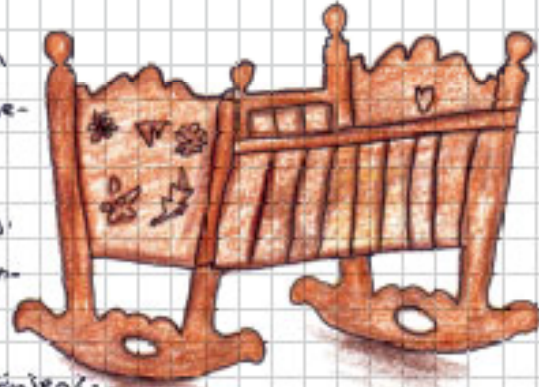

Ninni

« Annelerin, çocuklarını uyutmak için belli bir ezgiyle söylediği sözlü edebiyat türleridir.

« Anne, çocuğuna ilişkin isteklerini, iy dileklerini, sevinçlerini, üzüntülerini anlatır.

« 7'li, 8'li ve 9'lu hece ölçüsü ile söylenir.

Türkü

➤ Kendine özgü bir ezgiyle söylenen nazım biçimidir. Genellikle anonimdir. Adları bilinen saz şairlerinin söyledikleri de zamanla halka mal olmuştur.

➤ Türküler, düzenlemisilerinin, derlemisilerinin ve yörelerinin (Urfa, Gır kurduva, bozlak, hayrat, kayabaşı...) adıyla anılır.

➤ Yapısı yönünden iki bölüme ayrılır. Birinci bölüm türkünün asıl sözlerinin bulunduğu bölümdür. Buna bent adı verilir. İkinci bölüm ise bendin sonunda tekrarlanan nakarattır. Buna kavuştak ya da bağlama denir. 8'li ve 11'li hece ölçüsüyle söylenir.